

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0822U100016

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 04-01-2022

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Логвинова Марина Олександрівна

2. Lohvynova Maryna Oleksandrivna

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 103

Назва наукової спеціальності: Науки про Землю*

Галузь / галузі знань:

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Не застосовується

Дата захисту: 22-12-2021

Спеціальність за освітою: Економічна та соціальна географія

Місце роботи здобувача: Харківська загальноосвітня школа I-III ступенів № 2 Харківської міської ради
Харківської області

Код за ЄДРПОУ: 24479094

Місцезнаходження: вул. Харківських дивізій, 8, м. Харків, Харківський р-н., Харківська обл., 61082,
Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): ДФ 64.051.031

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Код за ЄДРПОУ: 02071205

Місцезнаходження: майдан Свободи, буд. 4, м. Харків, Харківський р-н., Харківська обл., 61022, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Код за ЄДРПОУ: 02071205

Місцезнаходження: майдан Свободи, буд. 4, м. Харків, Харківський р-н., Харківська обл., 61022, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації:

Коди тематичних рубрик: 05.11.27, 05.11.65, 05.41

Тема дисертації:

1. Суспільно-географічні особливості вимушених міграцій у прикордонних регіонах Східної України
2. Human-geographical features of forced migrations in the border regions of Eastern Ukraine

Реферат:

1. Робота присвячена встановленню просторово-часових особливостей вимушених міграцій у прикордонних регіонах Східної України (на території Донецької, Луганської та Харківської областей), аналізу їх структурно-демографічних особливостей, виявленню проблем внутрішньо переміщених осіб та пошуку шляхів їх вирішення, дослідженню особливостей їх інтеграції до приймаючих громад. У роботі розкрито теоретико-методичні основи суспільно-географічного дослідження вимушених міграцій на основі аналізу зарубіжних та вітчизняних досліджень, зокрема сформовано поняттєво-термінологічний апарат дослідження, який розкриває сутність понять «міграційна система», «регіональна міграційна система», «міграційний процес», «вимушена міграція», «внутрішня вимушена міграція», «внутрішньо переміщені особи». Проаналізовано передумови виникнення вимушених міграцій на Сході України, серед яких виділено заселенські, політичні, соціально-демографічні, економічні, етно-лінгвістичні, культурні та ментальні, які передували головній причині вимушених міграцій – воєнному конфлікту на Донбасі; виділено етапи заселення прикордонних регіонів Східної України та типи міграцій, що їм відповідають; проаналізовано сучасний стан демографічної

ситуації та її вплив на вимушені міграції; порівняно економічну ситуацію у прикордонних регіонах Східної України у передконфліктний (у 2013 році) та післяконфліктний (за підсумками 2018 року) період та виявлено її вплив на вимушені міграції; проаналізовано сучасну міграційну ситуацію, зокрема, усі потоки міграцій, внутрішньорегіональні, міжрегіональні та міждержавні міграції. Проведено просторово-часовий аналіз внутрішньо переміщених осіб у прикордонних регіонах Східної України. На досліджуваній регіон припадає 64,85 % від загальної чисельності вимушених мігрантів в Україні, а їх найбільша концентрація в регіоні спостерігається удовж лінії розмежування, на що вплинули територіальні чинники, а також у великих містах та обласних центрах – Харків, Маріуполь, Краматорськ, Северодонецьк, Бахмут, Слов'янськ тощо. Проаналізовано вікову та статеву структуру внутрішньо переміщених осіб, особливості їх зайнятості. У статевій структурі ВПО усіх адміністративно-територіальних одиниць прикордонних регіонів Східної України, окрім Барвінківського району Харківської області, переважають жінки, у віковій – пенсіонери. У північних районах Луганщини – Біловодському, Кременському, Марківському, Міловському – частка пенсіонерів у віковій структурі ВПО більше 80 %. Частка працездатного населення серед досліджуваних регіонів найбільша у Харківській області (43,5 %), а у м. Харків та Ясинуватському районі Донецької області працездатне населення – переважаюча вікова група вимушених мігрантів. На основі соціологічних методів, зокрема анкетування, проведеного серед 207 внутрішньо переміщених осіб Донецької, Луганської та Харківської областей, визначено проблеми ВПО, особливості їх інтеграції до приймаючих громад, що дало можливість запропонувати конкретні шляхи покращення ситуації вимушених мігрантів. За результатами опитування усі проблеми, з якими стикаються вимушені мігранти, поділено на соціально-економічні, соціально-психологічні, інституційно-правові. Проведено анкетування і серед місцевого населення Донецької, Луганської, Харківської областей (всього 384 особи) щодо виявлення ставлення населення до внутрішньо переміщених осіб, узагальнено його результати. Розроблено SWOT-аналіз впливу внутрішньо переміщених осіб на приймаючі громади. Проведено просторове моделювання інтегральної функції впливу за чисельністю ВПО за містами обласного значення та за районами прикордонних регіонів Східної України, побудовані моделі із базовими радіусами 10, 15, 20, 25 км, проаналізовані аномальні значення, визначено населені пункти, що є ядрами надмірної концентрації ВПО. Проведено ранжирування, групування та виконано кластерний аналіз міст обласного значення та районів прикордонних регіонів Східної України за структурно-демографічними показниками ВПО (всього 25 показників). В результаті кластерного аналізу, проведеного серед міст досліджуваного регіону виділено п'ять кластерів (груп міст), які мають подібні особливості вимушеної міграції, що дозволяє спрогнозувати подальші масштаби вимушеного внутрішнього переміщення населення. Серед районів прикордонних регіонів Східної України виділено чотири кластери. Розроблено заходи регіональної міграційної політики з питань вимушеної міграції у прикордонних регіонах Східної України у чотирьох напрямках: соціальному, медико-психологічному, інформаційно-правовому, інтеграції ВПО у приймаючі громади.

2. The thesis is devoted to the establishment of the spatio-temporal features of forced migrations in the border regions of Eastern Ukraine (on the territory of Donetsk, Luhansk, and Kharkiv regions), analysis of their structural and demographic characteristics, identification of the problems of internally displaced persons and finding ways to solve them, studying the features of their integration into host communities. The thesis reveals the theoretical and methodological foundations of the human-geographical research of forced migrations based on the analysis of foreign and domestic research, in particular, the conceptual and terminological apparatus of the study was formed, which characterizes the essence of the concepts of “migration system,” “regional migration system,” “migration process,” “forced migration”, “internal forced migration”, “internally displaced persons”. The prerequisites for the emergence of forced migrations in the East of Ukraine have been analyzed. The settlement, political, socio-demographic, economic, ethnolinguistic, cultural, and mental ones were highlighted, preceding the main reason for forced migrations – the military conflict in the Donbas. The stages of settlement of the Eastern Ukraine's border regions and the appropriate types of migration were highlighted; the current state of the demographic situation and its impact on forced migrations were analyzed; the economic situation in the border regions of Eastern Ukraine in the pre-conflict (in 2013) and post-conflict (at the end of 2018) period was compared,

its impact on forced migrations was revealed; the current migration situation, in particular, all migration flows, intraregional, interregional and interstate migrations were analyzed. Spatio-temporal analysis of internally displaced persons in the border regions of Eastern Ukraine has been carried out. The study region accounts for 64.85 % of the total number of forced migrants in Ukraine, and their greatest concentration in the region is observed along the demarcation line, which was influenced by territorial factors, as well as in large cities and regional centers – Kharkiv, Mariupol, Kramatorsk, Sievierodonetsk, Bakhmut, Sloviansk, etc. The age and gender structure of IDPs, the specifics of their employment have been analyzed. Women predominate in the sex structure, pensioners predominate in the age structure of IDPs of all administrative-territorial units of the border regions of Eastern Ukraine, except for the Barvinkove district of Kharkiv region. The share of pensioners in IDPs' age structure is more than 80 % in the Luhansk region's northern districts – Bilovodsky, Kreminsky, Markivky, Milovsky ones. The share of the working-age population among the studied regions is the largest in Kharkiv region (43.5 %), the working-age population is the predominant age group of forced migrants in the city of Kharkiv and Yasynuvatsky district of Donetsk region. Based on the sociological methods, in particular, a survey conducted among 207 internally displaced persons in Donetsk, Luhansk, and Kharkiv regions, the problems of IDPs, the peculiarities of their integration into host communities were identified, which made it possible to propose concrete ways to improve the situation of forced migrants. According to the survey results, the problems faced by forced migrants are divided into socioeconomic, socio-psychological, institutional, and legal ones. A survey was carried out among the local population of Donetsk, Luhansk, Kharkiv regions (384 people in total) to identify the population's attitude towards internally displaced persons, and its results were summarized. A SWOT-analysis of the impact of internally displaced persons on host communities has been developed. Spatial modeling of the integral influence function on the number of IDPs in cities of regional significance and areas of border regions of Eastern Ukraine has been carried out; models with base radiuses of 10, 15, 20, 25 km were constructed, anomalous values were analyzed, settlements to be the cores of excessive concentration of IDPs were identified. The ranking, grouping, cluster analysis of cities of regional significance and districts of the border regions of Eastern Ukraine have been carried out according to the structural and demographic indicators of IDPs (25 indicators in total). As a result of the cluster analysis carried out among the cities of the studied region, five clusters (groups of cities) have been identified with similar features of forced migration, making it possible to predict the further scale of forced internal displacement of the population. Four clusters have been identified among the districts of the border regions of Eastern Ukraine. The regional migration policy measures on forced migration in the border regions of Eastern Ukraine have been developed in four directions: social, medical, and psychological, informational and legal, integration of IDPs into host communities.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки:

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності:

Підсумки дослідження:

Публікації:

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації:

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Немець Людмила Миколаївна
2. Niemets Liudmyla Mykolaivna

Кваліфікація: д. геогр. н., 11.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Підгрушний Григорій Петрович
2. Pidhrushnyi Hryhorii P.

Кваліфікація: д. геогр. н., 11.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Провотар Наталія Іванівна
2. Provotar Nataliia Ivanivna

Кваліфікація: к. геогр. н., 11.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Костріков Сергій Васильович

2. Kostrikov Serhii Vasylovych

Кваліфікація: д. геогр. н., 11.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Пересадько Віліна Анатоліївна

2. Peresadko Vilina Anatoliivna

Кваліфікація: д. геогр. н., 11.00.12

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

VIII. **Заключні відомості**

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Максименко Надія Василівна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Максименко Надія Василівна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Реєстратор

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Т.А.